

נספח - מלאכת בורר בהסרת חרקים מעלי ירקות

וראיתי בס' ילקוט יוסף (סי' שיט סעיף כח) שמתיר להוציא זבוב שנפל למשקה ואין בזה משום איסור בורר. ומקורו משו"ת מהריט"ץ (סי' רג) שאין בורר בלח ולכן המוציא ביד או בכלי מתוך המשקה צרור או חרק שנפל לתוכו מותר. ומביא בהערה דברי האחרונים ביחס לשיטת מהריט"ץ. ובתוך דבריו הביא מדברי מהר"י חאגיז (עץ חיים, מלאכת בורר) שכתב שמותר להסיר יתוש הצף בכוס יין בשבת ואין בזה משום בורר שאל"כ השולה דגים מן הים יתחייב משום בורר¹ ואף הירושלמי לא אסר אלא משום קוצר. וכיון שאינו מעורב אלא צף אין בכך משום בורר. ומביא שם את סיעת האחרונים (ט"ז, שו"ע הרב, אגלי טל, משנ"ב) שהתירו דוקא בהוצאה עם המשקה הטופח עליו. וכן החזו"א (או"ח סי' נג, א) הצדיק דברי המהריט"ץ: "ונראה דודאי סברת מהרי"צ אמת דכל **שצף ועומד בפ"ע אינו בכלל בורר ואין בורר אלא בדבר המעורב וע"י הברירה מתחדשה צורתו לבוררה ונקיה**". ובשש"כ (פ"ג סע' לו, עמ' נא) כתב: "ומותר לבדוק את עלי החסה, אם אין עליהם חרקים למיניהם, וכשימצא תולעת גדולה מותר להסירה כי הרי התולעת עומדת בפני עצמה, ואין איפוא בהסרתה משום איסור ברירה, וטוב יעשה, אם יקח

הרב הגאון אביגדר נבנצל שאלני בסוף תשובתי לעיל המתירה שטיפת עלי ירק בשבת לשם הסרת החרקים מדוע אינו עובר במלאכת בורר. להלן תשובתי. לענ"ד פשוט שמלאכת בורר תלויה אם אמנם יש כאן תערובת שבה צריך לברור מין אחד מתוך מין שני, כאשר יש להם צד משותף ההופך את המצב כולו לתערובת, אדם שנדבקו לבגדו עלים יבשים נראה לי בפשטות שאין הסרת העלים מהבגד ברירה, אלא ניקוי בלבד. מפני שאין צד המאחד בין העלים לבגד. ה"ה נראה לי שחרקים אינם הופכים להיות מ'מין' הירק, ולכן הסרתם ביד – אחד לאחר השני, וכש"כ בשטיפה אין בה פעולת ברירה. ואין הדבר תלוי בקושי הפעולה, ולכן אף אם ההבחנה קשה סו"ס אינם ממין אחד ולכן זו ברירה. וכן פסק הרמ"א עפ"י האו"ז (או"ח סי' שב ס"א): "אבל מותר להסיר הנוצות מן הבגד בשבת".

ומצאתי בכלכלת שבת לתפא"י (מלאכת בורר ס"ז) שכתב: "בורר שייך נמי אפילו במילי דלאו מיני מאכל, כבכלים, עצים, בגדים, צורות שביררן **ממין הדומה להן**". חרקים אינם ממין ירק ולכן לא נראה לי שיוצרים תערובת אסילו הם דבוקים בירק.

1. הערת הגר"א נבנצל רב העיר העתיקה ירושלים: אם שולה דג לאוכלו לאלתר ליכא בורר.

חבל נחלתו

ברור לי, וכי מדוע אם צריך לפשפש ולעיין יחשב הדבר כבורר, סו"ס החרק עומד בפני עצמו, ומאותו טעם השו"ע (סי' שטז ס"ט) והט"ז וא"ר בסי' רעה לא כתבו שמפלה את בגדיו מכינים בשבת אסור משום בורה. וק"ו כאן שעושה זאת בשטיפה.

סוף דבר איני חושב שהשוטף ירק בשבת ובשטיפתו מסיר ממנו את החרקים הדבוקים בו עובר באיסור בורה². ורק אם מסנן במסננת וכד' עובר באיסור בורה.

אותה יחד עם קצת מן העלה ולא יטלטל אותה בפני עצמה. חרקים קטנים הדבוקים בעלי החסה אסור להוציאם לבדם, כי הרי יש בהסרתם משום איסור ברירה, אלא חייב הוא להוציאם עם קצת מן העלה". ובהמשך אסר לשוטפם במי מלח או חומץ כי החרקים מתים מהשטיפה. ובסעיף הבא התיר להסיר כנימות כדין תולעת גדולה.

ובהערה שם הביא מדברי הגרשז"א זצ"ל שדין תולעת גדולה כדין נוצה על הבגד. וחילוקו התם בין גדולה לקטנה לא

סימן ח

השתלת אברים לדיני שבת ויום טוב

ויו"ט מחמת שהדיבור אליו מוליד זרם חשמלי.

לענ"ד, יש לחלק בין מכשיר מושתל בגוף האדם לתקופה ארוכה (אפילו היא קצובה לשנה וכד' בגלל בלאי המכשיר או שהיא אינה קצובה כגון שהיא משמשת עד קלקולה), לבין תקופה קצרה. נ"ל שמכשיר מושתל שהופך לחלק אורגאני מהגוף ופעילותו היא חלק מפעילות הגוף, מתבטל לחלוטין לגוף. ובניגוד לפרוטזה שאינה חלק מהגוף אלא היא מורכבת על גבי הגוף – אבר מושתל מתבטל לגוף, ולא חלים עליו איסורי שבת ויו"ט. ההתבטלות היא חיצונית ופנימית. היינו חיצונית מחמת

פתיחה

בספרו באהלה של תורה (ח"ה סי' כח) מבאר הגר"י אריאל שאבר מושתל אינו כאבר אורגאני מן הגוף אלא דינו כדבר המחובר לגוף משמש לו אבל אין דינו כגוף עצמו. המקרה עליו דן מו"ר הרב אריאל הוא בהשתלת מנגנון באוזן המחקה את השמיעה ע"י שליחת אותות חשמליים למוח לתאים העוסקים בשמע. את האנרגיה להוצאת האותות מפיק המכשיר המושתל ע"י הקול המושמע לאוזן, הוא ממיר אותו מגלי קול לאות חשמלי ומשלחו למוח. והגר"י אריאל דן האם מותר לדבר אל אדם כזה בשבת

2. הערת הגר"י אריאל רב העיר רמת-גן: ר' סימן שיט ס"ח וביה"ל שם. תשובת המחבר: לא מצאתי שם, ובביאור הלכה לסי' שיט ס"ד ד"ה 'יין מגתו' אסר לסנן יין שהתליע אולם מחמת שהתולעים עוברים בנקבים ולא מצד דיני בורה.